

Гречишкіна І.А.,
асистент кафедри дошкільної та початкової освіти
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО МОВЛЕННЕВОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Проблема розвитку мовлення дошкільників на всіх етапах навчання – одна з найактуальніших проблем сучасної дошкільної лінгводидактики, оскільки мовлення є фундаментом всебічного розвитку дитини. Мовленнєвий розвиток дошкільника є головним інструментом, за допомогою якого він встановлює контакт із довкіллям і завдяки якому відбувається соціалізація (Н. Аксаріна, А. Богуш, Н. Гавриш, Ю. Караулов, М. Кольцова, К. Крутій, Г. Леушина, Н. Луцан, Г. Лопатіна, Г. Розенгарт-Пупко, Ф. Сохін, В. Тарасун, Є. Тихеева, В. Тищенко, Т. Філічева, М. Фомічова, Г. Чиркіна та ін). Сучасні заклади дошкільної освіти потребують висококваліфікованих спеціалістів, які здатні не тільки бачити та розуміти особливості мовленнєвого розвитку кожної дитини, а також, враховуючи ці особливості здатні обирати найбільш ефективні шляхи впливу на мовлення дошкільнят. Обирати такий спосіб взаємодії з дитиною, який сприятиме формуванню у дошкільника упевненості у своїх мовленнєвих діях як оповідачів та співрозмовників.

Одним із шляхів розв'язання означеної проблеми є професійна підготовка майбутніх педагогів до мовленнєвого розвитку дитини. На необхідності підвищення ефективної підготовки майбутніх вихователів наголошено в Законах України «Про освіту», «Про

дошкільну освіту», «Про вищу освіту», пріоритетних напрямках Національної доктрини розвитку освіти України ХХІ століття та інших програмних документів.

Загалом, у педагогічній науці і практиці проблемі професійної підготовки вихователя приділяється значна увага, щодо мовленнєвого розвитку дитини. Вчені (О. Амацьєва, А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Жаровцева, І. Княжева, Н. Карпінська, О. Кононко, Т. Котик, О. Листопад, І. Луценко, В. Нестеренко, Т. Поніманська, Ю. Руденко, О. Струніна та ін.) неодноразово наголошують на необхідності підвищення якості підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти.

Метою даного дослідження є аналіз особливостей професійної підготовки майбутніх вихователів до мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку.

У «Педагогічному словнику» термін «професійна підготовка» тлумачиться як сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей особистості, трудового досвіду й норм поведінки, що забезпечують можливість успішної праці за обраною професією [1]. Професійно-педагогічна підготовка в словникових джерелах [2] визначається як система організаційних і педагогічних заходів, що забезпечує формування в особистості професійної спрямованості, знань, умінь, навичок і професійної готовності.

Аналіз наукової літератури показав, що поняття «професійна підготовка» вченими трактується по-різному, а саме: як особистісні характеристики готовності до професійної діяльності (Р. Гуревич, О. Пехота, М. Сергєєв, С. Сисоєва та ін.), як компетентність (В. Воронцова, Г. Волновицький, Г. Серікова та ін.), як майстерність (І. Зязюн, М. Моргун, В. Орлов, В. Сластьонін та ін.), як освіченість (В. Кудін, О. Кульчицька, О. Романовський та

ін.) та професіоналізм (В. Михайлівський, Н. Ничкало, О. Отич та ін.).

Зазначимо, що дослідження, що розкривають окремі сторони підготовки фахівців дошкільного профілю, висвітлено в роботах Г. Беленької (формування фахової компетентності), Н. Лисенко, З. Плохій (підготовка вихователів до організації еколого-дослідницької діяльності в природі), Н. Грама (теоретико-методичні засади фахової підготовки педагога-вихователя дошкільного закладу до економічного виховання дітей), К. Щербакової (підготовка вихователів до забезпечення логіко-математичного розвитку дошкільників), О. Кравчишина (підготовка майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти), Н. Миськова (підготовка майбутніх вихователів до формування у дітей навичок, орієнтованих на сталий розвиток) та ін. На думку вітчизняних дослідників, підготовка фахівця дошкільної освіти, в першу чергу, повинна відповідати вимогам сучасності, адже це перша освітня ланка, від якої залежить рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління [3].

Мобільність, конструктивність, творчість, відповідальність та передбачуваність наслідків взаємодії з дитиною повинні слугувати базисною основою для розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку в діяльності майбутнього вихователя. При цьому педагог має виявляти активну життєву позицію, бути не байдужим та сприятливим до інноваційних здобутків у галузі дошкільного виховання, а також у галузі мовленнєвого розвитку дошкільників [4, с. 10–11].

За визначенням А. Богуш, сучасний вихователь має не лише правильно говорити, а й бути мовленнєво-компетентною особистістю, яка вмє адекватно й доречно використовувати мову в конкретних ситуаціях,

висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо, застосовувати інтонаційні засоби виразності мовлення тощо [5].

Так, Т Степанова та О. Скорина у своїй статті вказують на такі складові у підготовці вихователів до мовленнєвого розвитку дошкільника, а саме: розуміння значущості та необхідності розвитку мовлення дітей; – знання психолого-педагогічних механізмів, стимулюючих і поліпшують мовленнєвий розвиток дітей, а також знання методики розвитку мовлення та вміння аналізувати отримані результати [6, с. 172–175].

Головною особливістю підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти до розвитку мовлення дітей є інтеграція теоретичних знань і вмінь в області питання мовленнєвого розвитку дошкільників та ефективного їх застосування в реальній практиці, а також до самостійної реалізації завдань розвитку мовлення і навчання дітей. Це створює атмосферу співробітництва та зумовлює потребу діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукає до обміну думками, враженнями, досвідом. Під час педагогічної практики створюються умови поглиблення й удосконалення теоретичних знань на основі практичної діяльності, а також розвиток особистісних якостей, які є необхідними вихователю закладу дошкільної освіти в педагогічній роботі. Таким чином, процес фахової підготовки вимагає поєднання навчальної, наукової і практичної діяльності студентів, а також впровадження новітніх технологій в освітній процес закладу вищої освіти, формування мотивів та інтересу до майбутньої діяльності.

Резюмуючи зазначене, можемо сказати, що процес підготовки майбутніх вихователів до розвитку мовлення дітей повинен орієнтуватися на особистість студента, його індивідуальні особливості, потреби та інтереси, відповідати завданням формування загальнокультурних, професійних і

спеціальних компетенцій майбутніх вихователів під час різних видів діяльності у закладі вищої освіти з тим, щоб не тільки скорегувати наявні порушення у мовленні дітей, а й забезпечити повноцінний розвиток особистості дитини за умов, що в освітньому процесі закладу дошкільної освіти будуть об'єднані зусилля всіх, хто приймає участь у навчанні і вихованні дитини.

Література:

1. Педагогічний словник / за ред. дійсного члена АПН України М. Д. Ярмаченка. Київ: Пед. думка, 2001. 516 с. **2. Професійна освіта:** словник: навч. посіб. / укладач С. У. Гончаренко та ін. / за ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 380 с. **3. Беленька Г.В.** Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання: [монографія] / Г.В. Беленька. – К.: Світич, 2006. – 304 с. **4. Піроженко Т.О.** Сучасні підходи до мовленнєвого розвитку дитини Т.О. Піроженко // Дошкільне виховання. – 2001. – №1. – С. 10 – 11 **5. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку:** програма та методичні рекомендації / Укл. А. Богуш / Ін-т змісту і методів навч. - К., 1997. - 110 с. **6. Від мовленнєвої компетентності вихователя до мовленнєвого розвитку дитини-дошкільника** / Т. М. Степанова, О. В. Скорина // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. – 2015. – № 2. – С. 172–175. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2015_2_37